

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
Рада молодих вчених при Харківській обласній державній (військовій) адміністрації
Рада молодих вчених Національної академії наук України
ГО «Міжнародна фундація науковців та освітян»
Національний авіаційний університет
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Національний університет «Полтавська політехніка» ім. Юрія Кондратюка
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Львівський торговельно-економічний університет
Академія Сілезії (Республіка Польща)
Варшавський університет природничих наук (Республіка Польща)
Клайпедський університет прикладних наук (Литовська Республіка)
Естонський університет прикладних наук для підприємництва (Естонська Республіка)
Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Республіка Польща)
Університет менеджменту безпеки у м. Кошице (Словацька Республіка)
Національний контактний пункт «Європейський інститут технологій та інновацій» програми Horizon Europe

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

**Матеріали
V Міжнародної науково-практичної конференції**

1 листопада 2024 року

**Харків
ДБТУ
2024**

УДК 330.354:339.92
ББК 65.9(4Укр)-96
М55

Організаційний комітет:

Голова комітету: *В.М. Михайлов*, д.т.н., проф.

Заступники голови: *О.В. Мандич*, д.е.н., проф.; *Т.О. Ставерська*, к.е.н., доц.

Члени оргкомітету: *О.В. Батюк*, д.ю.н., доц.; *В.О. Бабенко*, д.е.н., проф.; *М.Г. Безпарточний*, д.е.н., проф.; *І.Г. Бритченко*, д.е.н., проф.; *Т.А. Власенко*, д.е.н., проф.; *В.А. Гросул*, д.е.н., проф.; *О.М. Жданович*; *О.В. Жилиякова*, к.е.н., доц.; *Н.Б. Кащена*, д.е.н., проф.; *Р. Кіндіріс*, д.н., проф.; *Г.М. Коптева*, д.е.н., проф.; *Т.Д. Косова*, д.е.н., проф.; *І.І. Костецька*, к.е.н., доц.; *Т.В. Мединська*, к.е.н., доц.; *О. Несторенко*, PhD., доц.; *В.С. Ніценко*, д.е.н., проф.; *О.В. Прокопенко*, д.е.н., проф.; *Я. Скурладскі*, д.н., проф.; *О.В. Чумак*, д.е.н., проф.; *В.П. Яковлева*.

Конференцію включено до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2024 рік згідно листа ІМЗО МОН України від 13.09.2023 № 21/08-1560.

Конференція проводиться в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module «Європейська архітектура сталого розвитку: механізми економічної та фінансової інтеграції» / «European Architecture of Sustainable Development: Economic and Financial Integration Mechanisms» – SusDEFIM (№ 101127849).

М55 **Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід** [Електронний ресурс]: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 01 листопада 2024 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2024. – 458 с. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>

Збірник містить матеріали конференції, у яких розглядаються проблеми та перспективи розвитку механізмів забезпечення сталого розвитку в умовах динамічних викликів і загострення глобальних протистоянь. Представлено фінансові важелі, обліково-аналітичне забезпечення, соціально-економічні та управлінські аспекти реалізації потенціалу відновлення економічного відновлення та сталого розвитку в умовах цифровізації суспільних відносин з урахуванням міжнародного досвіду та орієнтацією на підвищення професійної компетентності фахівців.

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

УДК 330.354:339.92
ББК 65.9(4Укр)-96

реалізацію інвестиційних проєктів, метою яких є розвиток комунальної інфраструктури, передбачається 751,7 млн гривень.

Ці кошти заплановані на забезпечення своєчасного і безумовного обслуговування і погашення боргових зобов'язань комунальними підприємствами міста перед міжнародними фінансовими організаціями (Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Світовий банк).

Інформаційні джерела:

1. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення об'єктів критичної інфраструктури в рамках спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проєкту «Проєкт розвитку міської інфраструктури – 2». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1279-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення 09.09.2024)

2. Шелест, О., & Бабічев, А. (2024). Оцінка доходів бюджету Харківської міської територіальної громади під час воєнного стану. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка, 19(38). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-19](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-19).

3. Особливості виконання бюджету Харківської міської територіальної громади у 2023 році. Інформаційно-аналітичні матеріали /Т.Д. Таукешева, Г. В.Даудова та ін. Харків: КП «Міська друкарня», 2024. 139 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Шиян Д.В., д-р екон. наук, проф.

Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

Ульянченко Н.В., канд. екон. наук, доц.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Третій рік триває військова агресія РФ проти нашої країни. Вона завдала величезних збитків, призвела до багатьох жертв. Тисячі підприємств вимушені були або призупинити свою діяльність або перевести виробництво в західні регіони. Ризики пов'язані з війною, так чи інакше суттєво вплинули на всі підприємства. Однак сільськогосподарські підприємства не мають такої можливості через об'єктивну обставину – земля залишається головним засобом виробництва і не може бути переміщена. Відтак, вони продовжують вести виробництва на тих територіях де і знаходились до початку війни. За цих обставин, особливий інтерес викликає результати їх діяльності особливо в регіонах які безпосередньо наближені до зони бойових дій. Одним з головних моментів при цьому є фінансовий стан даних підприємств. Це обумовлено тією обставиною, що банки та кредитори, як правило, відмовляють даним

підприємствам у отриманні кредиту або відстрочки по сплаті за продукцію. Відтак, підприємства вимушені вести виробництва за рахунок власних коштів.

Проблеми розвитку економіки під час війни перебувають у центрі уваги економістів України [1, 2]. Нами було поставлено завдання на підставі даних фінансової звітності сільськогосподарських підприємств Харківської області проаналізувати, як змінився рівень фінансової стійкості підприємств за 2021-2023 рр. Досліджувана сукупність при цьому дорівнювала у 2021 році – 91 підприємство, 2022 році – 88 підприємств, 2023 році – 91 підприємства. Ця сукупність дозволяє встановити надійні залежності, які будуть позбавлені фактору випадковості. В таблиці 1 наведені окремі показники фінансового стану підприємств за аналізованій період.

Таблиця 1 – Динаміка окремих показників рівня фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств у Харківській області за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023
Співвідношення виручки від реалізації та поточних пасивів	2,327	0,886	1,134
Коефіцієнт фінансової стабільності	2,146	1,057	1,112
Співвідношення поточних пасивів і власного капіталу	0,339	0,791	0,756
Коефіцієнт залежності робочого капіталу	0,198	0,278	0,278
Питома вага робочого капіталу у оборотних активах	0,655	0,413	0,405
Рентабельність активів	0,191	-0,036	-0,016
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,143	0,072	0,074
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,330	0,720	0,693
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,901	1,704	1,681

Джерело: власні розрахунки.

Отримані дані дають підстави зробити наступний висновок. По-перше, як у 2022, так і у 2023 році ситуація з якістю фінансів сільськогосподарських підприємств виявилась гіршою, ніж вона була у 2021 році. Про це свідчить зменшення таких показників, як співвідношення виручки від реалізації та поточних пасивів, коефіцієнта фінансової стабільності, питомої ваги робочого капіталу у оборотних активах, рентабельності активів, коефіцієнтів абсолютної, проміжної та загальної ліквідності. Особливо слід звернути увагу на від'ємне значення, рентабельності активів, що в свою чергу свідчить про збитковість діяльності аграрних підприємств. Також, слід відмітити, що незважаючи на зменшення рівня ліквідності балансу підприємств самі значення показників ліквідності перебувають на відносно прийнятному рівнях. По-друге, необхідно підкреслити, що у 2023 році фінансовий стан підприємств відносно стабілізувався, а в окремих випадках навіть покращився. Так, дещо збільшилась величина співвідношення виручки від реалізації та поточних пасивів, коефіцієнта фінансової стабільності. Це є свідченням того, що незважаючи на надскладні умови, в яких опинились сільськогосподарські підприємства Харківської області, їм вдалось припинити негативну тенденцію до погіршення

якості своїх фінансів. Це в свою чергу створює підґрунтя до подальшого зростання виробництва після завершення війни.

Інформаційні джерела:

1. Лупенко Ю., Радіонов Ю. Фінансова безпека в умовах війни і в період повоєнного відновлення України. *Економіка України*. 2024. №67(10 (755). С.45–65. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.10.045>

2. Мажара Г., Музалевська А. (2024). Моделювання фінансової стійкості підприємства на основі баз даних відкритих джерел за допомогою методів application programming interface і python. *Економіка України*. 2024. №67(5(750). С. 68–77. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.05.068>

НІМЕЦЬКИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА МАЙНА

Ярушка А.О., здоб. ВО

Макогон В.В., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет

Процеси глобалізації посилили вразливість фінансових систем у різних країнах. Кожна система має свій унікальний підхід до подолання економічних проблем і сприяння зростанню. Досвід Німеччини заслуговує особливої уваги, оскільки її фінансова та економічна політика позиціює її як світового економічного лідера.

У Німеччині основним органом, відповідальним за нагляд за державними фінансами, є Федеральна аудиторська палата. Міністерство фінансів готує звіти про виконання бюджету, які потім подаються на розгляд парламенту та Рахунковій палаті. Після оцінки Рахункової палати закон про виконання бюджету затверджується парламентом.

Бюджетна система в Німеччині охоплює різні компоненти, такі як федеральний бюджет, спеціалізовані державні фонди, бюджети 16 федеральних земель (включаючи п'ять земель Східної Німеччини) і понад 10 000 місцевих громад. Примітним аспектом німецької бюджетної системи є наявність трирівневої системи міжбюджетного вирівнювання.

Для досягнення вирівнювання доходів першим методом використовується розподіл ПДВ між бюджетами федеральних земель. Це передбачає виділення 25% частки ПДВ, що надходить з державних бюджетів, на всі держави. Друга форма міжбюджетного вирівнювання відбувається шляхом перерозподілу бюджетних ресурсів між бюджетами штатів без будь-якої участі федерального уряду.

У Федеративній Республіці Німеччина регіони отримують фінансову підтримку різними способами, включаючи прямі федеральні гранти. Податкова система в Німеччині охоплює як прямі, так і непрямі податки, основними платниками яких є робітники та службовці. На ці групи припадає понад 70%

Фінансові механізми забезпечення повоєнного відновлення та конкурентного розвитку економіки

Пирог В.В., Хімич С.В.

Організаційні інновації як інструмент фінансової стійкості корпорацій у процесі повоєнного відновлення 72

Руцишин Н.М., Череба В.В.

Банківське кредитування в умовах сучасних викликів і загроз 74

Самошкіна О.А.

Бюджетна політика стимулювання повоєнного розвитку сільськогосподарського виробництва 76

Синчак В.П.

Впровадження комплаєнсу у фіскальному податковому менеджменті 78

Чорненький В.Г.

Повоєнне відновлення економіки: виклики та джерела залучення фінансових ресурсів 80

Шелест О.Л.

Пріоритетні напрями фінансування бюджету Харківської міської територіальної громади в умовах воєнного стану 83

Шиян Д.В., Ульяновченко Н.В.

Особливості формування фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств у умовах військового стану 86

Ярушка А.О., Макогон В.В.

Німецький досвід оподаткування доходів фізичних осіб та майна 88

Секція 2 СОЦІАЛЬНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОСТІ Й ЗБАЛАНСОВАНOSTI

Bilousko T.YU., bilousko R.S.

Social responsibility of business in the formation of competitive advantages of the enterprise 91

Kotko Y.M.

Theoretical and practical aspects of ensuring sustainable development of the enterprise 93

Sova O.

Resilience of communities in the digital age 94

Бакланов М.Г., Іванова О.А., Величко К.Ю.

Проблематика формування конкурентної позиції підприємства в умовах невизначеності 96